

Satius est sero
quam numquam
discere

III. deklinace – latinská
substantiva
(i–kmeny + konsonantické
kmeny)

Charakteristika substantiv III. deklinace

- ▶ Různá zakončení v nom. sg. (sanguis, deviatio, abductor, rete, latus, femur ...)
- ▶ **Koncovka *-is* v gen. sg. (sanguinis, deviationis, abductoris)**
- ▶ Substantiva všech rodů (unguis **m.**, radix **f.**, femur **n.**)
- ▶ Nom. a akuz. pl. – stejná koncovka (tendines **m.**, infusiones **f.**, foramina **n.**, retia **n.**)
- ▶ Gen. kmen se velmi často liší od kmene v nominativu (animal – animalis X homo – hominis)

Substantiva III. deklinace

- ▶ **nejběžnější typy rozšíření kmene**
 - maskulina, feminina:

nom. sg.	gen. sg.	příklad
-or	-ōris	<i>abductor</i> , gen. <i>abductoris</i>
-ex	-icis	<i>apex</i> , gen. <i>apicis</i>
-ix / -īx	-icis / -īcis	<i>cervix</i> , gen. <i>cervicis</i>
-ō	-ōnis	<i>pulmo</i> , gen. <i>pulmonis</i>
-iō	-iōnis	<i>regio</i> , gen. <i>regionis</i>
-dō	-dinis	<i>tendo</i> , gen. <i>tendinis</i>
-gō	-ginis	<i>margo</i> , gen. <i>marginis</i>
-itās	-itātis	<i>cavitas</i> , gen. <i>cavitatis</i>
-ēs	-edis -etis	<i>pes</i> , gen. <i>pedis</i> <i>paries</i> , gen. <i>parietis</i>

Substantiva III. deklinace

- o neutra

nom. sg.	gen. sg.	příklad
-men	-minis	<i>foramen</i> , gen. <i>foraminis</i>
-us	-eris -oris	<i>latus</i> , gen. <i>lateris</i> („strana, bok“) <i>corpus</i> , gen. <i>corporis</i>
-ūs	-ūris	<i>crus</i> , gen. <i>cruris</i>
-ut	-itis	<i>caput</i> , gen. <i>capitis</i>
-ur	-oris	<i>femur</i> , gen. <i>femoris</i>

Vzory substantiv III. deklinace

1) Konsonantické kmeny:

maskulina + feminina: pulmo

neutra: corpus

2) I-kmeny:

maskulina + feminina: auris

neutra: animal

pulmō, ōnis, m.

→ **maskulina** + **feminina** (konsonantické kmeny)

sg.

1. pulmō

2. pulmōn-is

4. pulmōn-em

6. pulmōn-e

pl.

1. pulmōn-ēs

2. pulmōn-um

4. pulmōn-ēs

6. pulmōn-ibus

auris, is, f.

→ **maskulina** + **feminina** (i-kmeny)

1) Nom. sg. na -is/-es + stejnoslabičnost:
e.g. pelvis, is, f.; pubes, is, f.

2) Nom. sg. na -s/-x + skupina konsonantů
před koncovkou gen. sg.:
e.g. dens, dentis, m.; larynx, laryngis, m.

sg.

1. aur-is
2. aur-is
4. aur-em
6. aur-e

pl.

1. aur-ēs
2. aur-**ium !!!**
4. aur-ēs
6. aur-ibus

corpus, oris, n.

→ **neutrum** (konsonantické kmeny)

sg.

1. **corpus**

2. corpor-is

4. **corpus**

6. corpor-e

pl.

1. **corpor-a**

2. corpor-um

4. **corpor-a**

6. corpor-ibus

animal, is, n.

→ **neutrum** (i-kmeny)

Substantiva zakončená na -e/-ar/-al:
e.g. retee, cochleara, animala

sg.

1. animal
2. animāl-is
4. animal
6. animāl-ī

pl.

1. animāl-ia
2. animāl-ium
4. animāl-ia
6. animāl-ibus

os, ossis, n.

→ vzor corpus

POZOR: gen. pl. – ossium

sg.

1. os

2. ossis

4. os

6. osse

pl.

1. ossa

2. ossium

4. ossa

6. ossibus

vās, vāsis, n.

Sg. – vzor corpus (= III. deklinace)

Pl. – vzor cerebrum (= II. deklinace)

sg.

1. vās

2. vāsis

4. vās

6. vāse

pl.

1. vāsa

2. vāsōrum

4. vāsa

6. vāsīs

Úkol: Přiřad'te substantiva ke vzorům III. deklinace a skloňujte:

calcar

lac

laesio

canalis

cor

ars

pollex

mors

abdomen

axis

caput

infans

ren

Úkol: Přeložte a vyskloňujte

Nezhoubný nádor

Červené jádro

Malá lžice

Akutní břišní vodnatelnost

Černý bez

Zlomená stehenní kost

Vyživovací céva

Zápěstní kost

Řezák

Cukrovka

Zubní kořen

Prudká bolest